

Nr 63.

Ankom till riksdagens kansli den 4 juni 1946 kl. 4 em.

*Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning angående
statligt stöd åt seminföreningar för nötboskap.*

(2:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 173 av herr *Nilsson, Bror*, och herr *Friggeråker* samt II: 287 av herr *Pettersson* i Rosta *m. fl.* har hemställts, att riksdagen i skrift till Kungl. Maj:t ville anhålla om utredning angående behovet av och sättet för att med statliga åtgärder främja landets seminföreningar för nötboskap.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för nämnda yrkande får utskottet, i den mån ej därför redogöres närmare i det följande, hänvisa till motionerna.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat utlåtanden över motionerna av lantbruksstyrelsen och medicinalstyrelsen, vilken senare myndighet jämväl överlämnat yttranden av styrelsen för veterinärhögskolan och högskolans lärarkollegium ävensom en av professorn vid högskolan Nils Lagerlöf utarbetad promemoria i ämnet.

Insemination eller seminavel benämnes en metod, varigenom handjurets sädesroppar på konstlad väg överföras till hondjuret. Genom denna metod kan ett handjur befrukta ett mångdubbelt så stort antal hondjur som vid vanlig naturlig avelsmetod. Arbetet bedrivs inom inseminations eller seminföreningar. Ett tiotal dylika finnas inom landet. Föreningarna sysselsätta ett trettiotal veterinärer samt äga cirka 50 tjurar och mellan 45 000 och 50 000 kor. Föreningarna åtnjuta icke något bidrag av statsmedel.

Enligt *motionärernas* mening vore det av största betydelse att endast goda tjurar bleve utnyttjade vid artificiell insemination. Tjurarna i fråga borde därför utväljas med ledning av avkommans beskaffenhet. En regelrätt avkommebedömning vore emellertid dyrbar och tidsödande. Det syntes därför motiverat, att det allmänna på lämpligt sätt främjade metodens användning. Vidare borde tagas under övervägande, om icke anslutningen till seminföreningar för nötboskap kunde i vad anginge mindre jordbrukare underlättas genom bidrag av statsmedel.

Lantbruksstyrelsen har tillstyrkt bifall till motionerna och anfört följande:

Behovet av goda avelstjurar röner givetvis icke något inflytande av det sätt, varpå sädesvätskan överföres till hondjuren. Urvalet i fråga bör därför ske med samma omsorg vid naturlig som vid artificiell insemination.

Den säkraste av de metoder, som härvid kunna ifrågakomma, grundar sig på en bedömning av avkommans egenskaper. Dessa egenskaper utgöra emellertid resultat av en samverkan mellan arv och miljö och kunna därför icke läggas till grund för urvalet, förrän miljöns inflytande eliminerats. Detta önskemål kan svårigen förverkligas genom att korrigerade bedömningsresultaten med tillhjälp av vissa allmängiltiga tal, då dessa tal givetvis icke äga tillämpning i enskilda fall. Det torde därför bli nödvändigt att förebygga miljöns inflytande på bedömningen genom att endast medtaga sådana djur i bedömningen, som levt under något så när likartade yttre förhållanden.

Härvid kunna olika metoder ifrågakomma. De djur, som skola bli föremål för bedömning, kunna sålunda i likhet med vad fallet är inom den statliga svinstamkontrollen sammanföras till särskilda kontrollstationer, där möjlighet föreligger att reglera miljöförhållandena på lämpligt sätt. Ännu säkrare resultat torde emellertid kunna ernås om tjurarnas sperma transporterats till respektive stationer för artificiell insemination av där befintliga hondjur, då icke endast avkomman utan även mödrarnas egenskaper kunna bli föremål för bedömning under likvärdiga yttre förhållanden.

Båda metoderna bli emellertid jämförelsevis dyrbara och tidsödande. För att kunna bedöma tjurarnas mjölkkanlag torde det sålunda såsom motionärerna framhållit bli nödvändigt att till en plats sammanföra tio av tjurens döttrar för bedömning under minst ett laktationsår. Vid en kontrollstation, som rymmer sextio klavbundna djur, skulle det sålunda i bästa fall bli möjligt att bedöma sex tjurar årligen, av vilka en viss procent måste kasseras, om ett urval skall kunna komma till stånd. Svårigheterna ökas ytterligare därigenom, att prövningen icke kan avslutas, förrän avkomman uppnått bedömningsbar ålder och tjurarna sålunda äro fem å sex år gamla.

Av ovan anförda skäl vill lantbruksstyrelsen förorda, att frågan om vilka åtgärder, som lämpligen böra vidtagas i syfte att nedbringa utgifterna för en ordnad avkommebedömning av tjurar, upptages till allsidig prövning. Härvid synes det böra tagas under övervägande, bland annat, om icke sagda bedömningar kunna inordnas i det officiella avelsurvalet¹ på sådant sätt att vissa därtill lämpliga uppfödare finna med sin fördel förenligt att kostnadsfritt ställa sina besättningar till förfogande såsom kontrollstationer, medan tjurföreningarna påtaga sig det ekonomiska ansvaret för de avelstjurar, vilka i avvaktan på bedömningens slutförande lämpligen böra utnyttjas för avelsändamål allenast i mindre omfattning. De färdigprövade tjurarna böra där emot, i den mån de visa sig besitta värdefulla arvsanlag, i största möjliga utsträckning utnyttjas för avelsändamål och kunna därför lämpligen placeras inom seminiföreningar.

Enligt bestämmelserna i kungörelsen den 15 oktober 1937 (nr 819) angående befrämjandet i allmänhet av nötboskapsaveln må tjurförening komma i åtnjutande av statsbidrag under villkor, bland andra, att antalet medlemmar i föreningen utgör minst fem och att minst halva antalet av föreningens kor tillhör ägare eller brukare, som idkar jordbruk såsom huvudsaklig näring eller väsentlig binäring och vilkens odlade jord icke överstiger 40 hektar eller den mindre areal, som lantbruksstyrelsen på därom av hus hållningssällskapet förvaltningsutskott gjord ansökning bestämmer. Då seminiföreningarna i många fall kunna tillgodose ortens tjurbehov på ett mera

¹ Jfr bestämmelserna om stamboksföring av nötboskap i Kungl. Maj:ts kungörelse den 15 oktober 1937 (nr 819) angående befrämjandet i allmänhet av nötboskapsaveln.

tillfredsställande sätt än tjurföreningarna, vill lantbruksstyrelsen icke motsätta sig, att innehavare av mindre jordbruk erhålla bidrag av statsmedel jämväl för anslutning till i orten verksam seminiförening. Av vad tidigare anförts framgår emellertid att djurens egenskaper utgöra resultat av en samverkan mellan arv och miljö. Det är därför angeläget, att djurens anlagstyp i varje särskilt fall står i lämplig relation till de miljöförhållandena, som äro rådande inom respektive besättningar. Seminiföreningar, som i regel hålla tjurar med höga produktionsanlag, böra sålunda i första hand vinna utbredning inom sådana besättningar, där djuren erhålla en fullt tillfredsställande utfodring och vård. Det torde därför bliva nödvändigt att meddela sådana föreskrifter, att sagda bidrag allenast må utgå till innehavare av mindre besättning, som vid fullständig kontroll visat sig kunna lämna fullt tillfredsställande avkastning i form av mjölk och smörfett.

Medicinalstyrelsen har förklarat sig dela motionärernas uppfattning att statsbidrag borde utgå till avkommebedömning av tjurar, som skulle komma till användning i seminarbetet. Beträffande grunderna för en dylik bidragsverksamhet vore styrelsen emellertid i frågans nuvarande läge icke beredd att framlägga förslag. Motionärernas förslag om statsbidrag för att underlätta de mindre jordbrukarnas anslutning till seminiföreningar har medicinalstyrelsen däremot ansett sig för närvarande icke kunna tillstyrka. Styrelsen har anført i huvudsak följande:

Inseminationsverksamheten är relativt ny såväl i vårt land som på kontinenten, varför försiktigheten synes bjuda att, intill dess större erfarenhet i olika hänseenden vunnits, icke låta densamma få alltför stor omfattning, detta så mycket mer som det kan befaras att de veterinära arbetskrafterna bliva otillräckliga, även om för inseminationsändamål utbildade lekmän så småningom i viss utsträckning kunna insättas i arbetet.

Samtidigt härmed får styrelsen meddela, att förhållandena på det veterinärmedicinska området på senare tid ha medfört, att tillgången på veterinär arbetskraft för närvarande är tämligen knapp. Till belysande härav må anföras att icke mindre än ett trettiotal veterinärer för närvarande äro sysselsatta med inseminationsarbete, samt att de veterinärvetenskapliga institutionerna vid sig knutit ett ökat antal veterinärer, varjämte djurägarnas stegrade behov på veterinär arbetskraft föranlett styrelsen att förordna ett avsevärt antal extra veterinärer att biträda i djursjukvården. Knappheten på veterinär arbetskraft har föranlett styrelsen att genom sin statistiker verkställa utredning av frågan om utökning av det antal elever som årligen böra antagas vid veterinärhögskolan.

Medicinalstyrelsen ansluter sig helt till av professor Lagerlöf i nedannämnda promemoria framförda synpunkter i vad de avse frågan om att i seminarbetet använda avkommebedömda tjurar och tillstyrker statsbidrag för detta ändahål. Förslag till grunderna för ett dylikt statsbidrag är styrelsen emellertid icke beredd att i frågans nuvarande läge framlägga.

Däremot anser sig styrelsen av skäl som anförts såväl i förenämnda promemoria som i denna skrivelse för närvarande icke böra tillstyrka motionärernas förslag om statsbidrag för att underlätta de mindre jordbrukarnas anslutning till seminiföreningarna.

Styrelsen för veterinärhögskolan och veterinärhögskolans lärarkollegium ha hänvisat till innehållet i *professor Lagerlöfs promemoria*. Denna senare är av följande lydelse:

I motionerna framhålls, att det är av största betydelse för den avel hos nötkreatur, som bedrivs med tillhjälp av artificiell insemination (här nedan enligt internationellt bruk kallad a.i.), att endast verkligt goda tjurar komma till användning och att därför i denna avel endast avkommebedömda tjurar om möjligt borde användas.

Genom de metoder, som använts för avkommebedömning av tjurar, där man för att nå hastigare resultat har tagit den artificiella inseminationen till hjälp, har man ernått, att en tjur bör kunna avkommebedömas vid en ålder ej överstigande 6 $\frac{1}{2}$ år. Avsikten med denna tjurprövning skulle vara att sedermera, när tillräckligt stort antal tjurar hunnit avkommebedömas, i så stor utsträckning som möjligt driva a. i.-arbetet med avkommebedömda tjurar. Av de 45 tjurar, vilka i slutet av år 1944 voro i tjänst i landets inseminationsföreningar, hade endast 4 st. en ålder över 6 år, och detta arbete sker nu i stort sett med tjurar, vilka icke äro avkommebedömda. Detta förhållande är icke att rekommendera, då därigenom det sannolikt lätt kan inträffa, att en tjur, som icke är i besittning av goda produktionsanlag, får en alltför stor skara döttrar. Endast färdigprövade tjurar, som genom avkommebedömning visat sig vara i besittning av ett gott avelsvärde, borde användas i större omfattning.

Det bör emellertid i detta samband framhållas, att den ovan nämnda avkommebedömningen endast gäller döttrarnas produktionsförmåga beträffande smörfett. Någon avkommebedömning beträffande döttrarnas fortplantningsförmåga eller hållbarhet i övrigt kan naturligtvis ej ha kommit till stånd, när döttrarna ej nått högre ålder än ca 4 år. Arvsfel, som hos avkomman manifesterar sig först vid framskriden ålder, kunna givetvis ej avslöjas genom den föreslagna prövningen. Denna blir med andra ord såtillvida ensidig, som den så gott som uteslutande blir begränsad till avkastningsegenskaperna. Detta kan naturligtvis innebära en viss fara, men denna torde i viss mån kunna elimineras därigenom att tjurarna bliva avkommebedömda först vid tidigst 6 $\frac{1}{2}$ års ålder, och endast tjurar, som själva äro hållbara och ha god befruktningförmåga, kunna hålla sig kvar i aveln så länge.

Från veterinärmedicinsk synpunkt bör emellertid i detta samband framhållas, att det säkerligen kommer att bliva förenat med mycket stora svårigheter att i a. i.-föreningar helt eller huvudsakligen basera arbetet på redan avkommebedömda tjurar. När en tjur nått en ålder av 6—7 år, blir den nämligen i regel väsentligt känsligare än tidigare för yttre ogynnsamma inflytelser som t. ex. en förflyttning med ändring av miljöförhållanden, varigenom hormonella rubbningar med ofruktsamhet lätt följa. En tjur, som på detta sätt skall bli föremål för avkommebedömning, skall under tiden 2 år—6 $\frac{1}{2}$ år ha tjänstgjort på naturligt sätt i en besättning eller möjligen i en tjurförening. En del av dessa tjurar ha självfallet avgått ur aveln på grund av sterilitet och andra orsaker före 6 års ålder. En del av de tjurar, som finnas kvar vid åldern 6 $\frac{1}{2}$ år och blivit godkända vid avkommebedömningen, komma säkerligen ej heller att tåla övergång till betäckning i konstgjord skida, helst som dessa tjurar samtidigt skola byta miljö. Slutligen må också framhållas, att om en tjur i åldern 6—7 år och däröver av ena eller andra anledningen får en rubbning i spermio-genesen och därigenom nedsatt befruktningförmåga, så äro utsikterna att han skall bli fertil igen betydligt sämre, än när det gäller yngre tjurar.

Vad beträffar de gamla tjurarnas hållbarhet vid betäckning i konstgjord skida, ha vi ännu icke vunnit någon större erfarenhet vare sig i Sverige eller utomlands. Frågan om möjligheten att driva a. i. med avkommebedömda tjurar blir ju helt beroende på om tillräckligt stor procent av de gamla tjurarna kommer att hålla vid ständig betäckning i konstgjord skida. Därjämte ford-

ras, att dessa tjurar sedan vid den åldern även ha en tillfredsställande befruktningsförmåga.

Av ovanstående torde framgå, att det för hela a. i.-arbetet är synnerligen viktigt, att avkommebedömda tjurar i största utsträckning komma till användning och att avkommebedömningen med största sannolikhet kommer att ställa sig mycket dyrbar bl. a. beroende på att endast en relativt låg procent av de till prövning uttagna tjurarna hålla så länge att de hinna bli avkommebedömda medan de leva. Det synes därför som om det vore väl motiverat att inseminationsverksamheten erhöles understöd av det allmänna för genomförande av avkommebedömning å tjurar i största möjliga utsträckning.

Motionärerna ha vidare framhållit, att en annan svårighet är att få med de mindre djurägarnas besättningar i den artificiella inseminationen, beroende därpå att dessa djurägare näppeligen kunna bära så stora kostnader för sina kors befruktning. I de vanliga tjuvföreningarna erhålla de nämligen stöd genom anslag från stat och hushållningssällskap. Motionärerna ifrågasätta, huruvida man icke genom statliga bidrag borde underlätta deras medlemskap i inseminationsföreningarna. En dylik åtgärd skulle säkerligen medföra en synnerligen hastig utveckling av den a. i. Av tvenne orsaker, vilka här nedan skola beröras, måste kraftigt ifrågasättas, huruvida en dylik utveckling för närvarande vore lycklig.

Man bör för det första ej se bort från att slutresultatet av denna nya avelsmetod kan komma att påverkas av många för närvarande oberäkneliga faktorer och att det hela egentligen är ett stort biologiskt experiment, vars utgång vi ännu ej känna till. Tills nödig erfarenhet vunnits om avkommebedömningen och möjligheterna att driva verksamheten huvudsakligen med avkommebedömda tjurar, torde det nog vara klokt att gå fram med viss försiktighet: Att det allmänna bidrager till att genom utvidgad avkommebedömning minska riskerna och öka möjligheterna för goda resultat är fullt på sin plats. Om det allmänna på det stadium vi nu befinna oss dessutom skulle genom bidrag underlätta anslutningen till inseminationsföreningarna och därmed också åstadkomma en hastig utveckling av verksamheten, så har också det allmänna på ett alltför tidigt stadium påtagit sig ett ansvar, vars storleksgrad vi ännu ej kunna bedöma.

För det andra måste man, innan verksamheten tar alltför stor omfattning, sörja för att specialutbildad arbetskraft finnes i tillräcklig utsträckning.

Hittills ha befruktningsresultaten i föreningarna i vårt land i stort sett varit goda, och detsamma gäller för de resultat man erhållit i Danmark. Man bör emellertid observera, att detta resultat kommer av det arbete, som utförts av specialutbildade veterinärer, vilka ej endast utföra insemineringen utan även dräktighetsundersökning och sterilitetsarbete. I vårt land ha resultaten i allmänhet varit goda inom de föreningar, som arbeta med låglandsdjur. I de föreningar, vilka arbeta med nötkreatur av SRB-rasen, ha resultaten på sina håll varit mindre goda, beroende dels på att det varit svårt att anskaffa tjurar med tillräckligt god befruktningsförmåga, dels därpå att inom vissa besättningar miljön varit sådan, att den motverkat normala fruktsamhetsförhållanden. Inom dylika områden ha de veterinärer, som arbetat med den a. i., fått nedlägga ett mycket intensivt profylaktiskt och terapeutiskt arbete för att bekämpa steriliteten, och de ha verkligen fått utnyttja all sin yrkeskicklighet för att nå resultat.

Skulle nu a. i.-verksamheten hastigt utvecklas, räcka icke de veterinära arbetskrafterna, utan lekmän måste utbildas härför. Jag har vid besök i ett flertal besättningar i de flesta av landets inseminationsföreningar i och för studier över vissa former av ofruktsamhet hos nöt, kommit till den uppfattningen, att de djurägare, som ha sina besättningar anslutna till detta arbete,

äro av den uppfattningen, att arbetet för att lyckas bra bör utföras av veterinär, och jag tror ej att för närvarande någon av de föreningar, som nu äro i gång, skulle vilja byta ut sina veterinärer mot lekmän, även om avgifterna härigenom skulle kunna sänkas något. Här kan ju invändas, att det redan börjar bli brist på veterinär arbetskraft. För att i tid utröna i vilken utsträckning viss del av arbetet under veterinär ledning kan utföras av icke veterinär personal pågår också nu på veterinärhögskolan på försök en utbildningskurs för veterinärbiträden vilka även erhålla utbildning i a. i. Sedan dessa utplacerats får erfarenheten visa, huru stor del av arbetet, som eventuellt kan avlastas från veterinärerna. Under alla omständigheter bör man räkna med att inom varje a. i.-förening måste finnas minst en veterinär.

Skulle nu genom statsunderstöd även de mindre jordbrukarna inom stora områden komma med i a. i.-arbetet, finns för närvarande icke möjlighet att ens som ledare i hast åstadkomma veterinär arbetskraft. Skulle detta oaktat verksamheten komma i gång med lekmän, vilka skulle utföra inseminationsarbetet, är ganska troligt, att fruktsamhetsförhållandena inom många områden skulle komma att bli väsentligt sämre än med nuvarande tjurförenings-system, vilket enligt min erfarenhet i stort sett fungerar mycket tillfredsställande.

Av intresse torde vara att i detta samband visa den erfarenhet, man vunnit i England, där man för a. i.-arbetet använt både veterinärer och lekmän. Jag skall här nedan i översättning återge ett meddelande, som kommit i början av år 1946 från The Agricultural Department of the British Council:

The British Council Artificial Inseminations Centres for Dairy Cows: av S. Bartlett, vari denne ger en översikt över inseminationen i England och därvid bland annat berör, vilka fordringar, som böra ställas på dem som skola utföra a. i.-arbete.

»Tekniken vid artificiell insemination har under de senaste åren blivit allmänt bekantjord genom publikationer och demonstrationer. På vissa håll har man kommit till den uppfattningen, att utförandet är enklare (more simple and foolproof) än som verkligen är fallet. Det är sannolikt, att man kan nå vissa resultat med hjälp av enkla metoder (thump methods) praktiserade av personer med endast ringa vetenskaplig utbildning, men under sådana omständigheter tendera resultaten att bli dåliga och oberäknliga. Detta kan medföra allvarliga ekonomiska förluster för de djurägare, som äro anslutna till inseminationsarbetet, och det är därför nu också en allmän tendens att kassera mindervärdiga metoder till förmån för den bästa apparatur och första klassens teknik utförd av specialutbildad vetenskaplig personal samt att använda tjurar, som vid prövning visat sig ha hög befruktningförmåga. Ett annat skäl för varför det är lämpligt med specialisering på detta område är, att metoder och teknik undergå en ständig förbättring, och att det är nödvändigt för dem, som syssla med detta arbete, att utnyttja varje tillfälle att följa med vad som händer på detta område. Därför är det viktigt, att denna personal har kontakt med dem, som arbeta inom andra inseminationscentra, och att den vetenskapliga litteraturen blir för dem lätt tillgänglig. The Imperial Bureau of Animal Breeding and Genetics, Edinburgh, har också nyligen publicerat en översikt med titeln »The semen of animals and its use for artificial insemination», varjämte rekommenderas de referat, som regelbundet publiceras i Animal Breeding Abstracts».

Att genom bidrag från det allmänna söka få fram en hastig utveckling av den a. i. synes mig för närvarande oklokt även med hänsyn till att staten för närvarande icke kan tillhandahålla kompetent arbetskraft i den utsträckning, som skulle bli erforderlig.

Slutligen vill jag framhålla, att det i trakter med karg jordmån och primitiv husdjursavel säkerligen är kontraindicerat att söka få fram a. i. Inom dylika områden bör först en miljöförbättring ske. Om man går motsatta vägen och arbetar för att få fram mera högmjölkanande och därmed också mera fordrande djur, innan miljön förbättrats, riskerar man ökad frekvens av bristsjukdomar inom området i fråga.

Motionärerna hemställa, att en utredning måtte igångsättas angående behovet av och sättet för att med statliga åtgärder främja landets seminföreningar för nötboskap. I första hand borde därvid övervägas, huruvida staten borde understödja anordnandet av en avkommebedömning av sådana tjurar, som skulle komma till användning inom nämnda föreningars verksamhet. Vidare borde omprövas, huruvida icke anslutningen till föreningarna av särskilt mindre jordbrukare borde underlättas genom bidrag av statsmedel.

Utskottet.

Betydelsen för en framgångsrik seminavel av en tillfredsställande avkommebedömning av tjurar har visordats av samtliga remissmyndigheter. Även utskottet är av den uppfattningen, att en sådan verksamhet skulle vara av ett synnerligen stort värde icke bara för seminaveln utan även för nötboskapsaveln i övrigt. Av utredningen i ärendet torde framgå, att åtskilliga svårigheter äro förbundna med en dylik prövning. Eftersom avkommans egenskaper äro en produkt av arv och miljö, måste den senares inflytande såvitt möjligt elimineras, för att arvsanlagen med säkerhet skola låta sig bedömas. Detta synes säkrast kunna ske genom att ett tämligen stort antal av den observerade tjurens döttrar sammanföras samt få växa upp och bedömas under likartade yttre förhållanden. Lantbruksstyrelsen har angivit olika metoder, som härvid lämpligen skulle kunna komma till användning. Beträffande samtliga dessa torde få konstateras, att de komma att draga avsevärda kostnader. Ehuru dessa i första hand böra åvila seminföreningarnas medlemmar, synas vissa skäl, bland annat den omständigheten att resultaten av bedömningen i framtiden kunna komma att få betydelse icke bara för de nuvarande föreningsmedlemmarna utan även för landets nötboskapsavel i övrigt, tala för att det allmänna i någon mån bidrager till verksamhetens finansiering. Med hänsyn till det anförda får utskottet förorda, att frågan om på vilket sätt en effektiv avkommebedömning av tjurar skall kunna anordnas göres till föremål för en förutsättningslös och allsidig utredning, därvid även bör övervägas huruvida och i vilken omfattning statligt stöd för ändamålet kan anses betingat ur ovan angivna synpunkter.

Vad härefter angår frågan om statsbidrag för att underlätta särskilt de mindre jordbrukarnas anslutning till seminföreningarna torde densamma få bedömas ur olika synpunkter. Såsom framhållits bland annat av medicinalstyrelsen råder för närvarande knapphet på veterinär arbetskraft. Vid inrättandet av den nuvarande lärarbefattningen i artificiell insemination vid veterinärhögskolan förutsattes visserligen att, därest sedermera skulle visa sig lämpligt, även utbildning av veterinärbiträden för inseminationsverksamheten skulle upptagas vid högskolan, och enligt vad som framgår av professor Lagerlöfs promemoria i ämnet pågå också för närvarande försök med en

dylik utbildning. Seminföreningarna behöva emellertid otvivelaktigt veterinärt utbildade arbetskrafter om verksamheten skall kunna bedrivas med framgång. I de större föreningarna torde dock vissa arbetsuppgifter kunna utföras av därför utbildade lekmän. Utan att vilja fatta ståndpunkt till i vilken omfattning ett dylikt överförande på lekmän av vissa arbetsuppgifter kan ske samt därigenom de nuvarande svårigheterna för tillväxten i föreningarnas verksamhet lindras, anser sig utskottet böra förordna, att, så länge den nuvarande knappheten på veterinärer består, en viss återhållsamhet iakttages, då det gäller att med statliga medel medverka till en utvidgning av seminföreningarnas verksamhet. På utskottets ställningstagande i detta avseende inverkar också den omständigheten att såsom framhållits av professor Lagerlöf hela inseminationsverksamheten ännu så länge torde få betecknas som ett stort biologiskt experiment, vars förutsättningar det torde vara för tidigt att med bestämdhet uttala sig om. I glest bebodda trakter med mera primitiv husdjursavel torde verksamheten, såvitt nu kan bedömas, knappast få någon större betydelse. Eftersom utskottet ovan förordat en utredning rörande andra med inseminationsverksamheten sammanhängande problem, vill utskottet emellertid icke motsätta sig att, därest vid nämnda utredning jämväl förevarande problem befinnes böra upptagas till behandling, så även sker.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 173 och II: 287 må i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning i enlighet med vad ovan förordats rörande behovet av och sättet för att främja den verksamhet, som bedrivs av landets seminföreningar för nötboskap.

Stockholm den 4 juni 1946.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Carl Edmund Eriksson, Alfred Andersson, Anderberg, Näslund, Dahlström, Bondeson* och *Hagman*; samt

från andra kammaren: herrar *Andersson* i Löbbo, *Liedberg, Gustafson* i Vimmerby, *Ericsson* i Sörsjön, *Carlström, Mäler, Lundbom* och *Andersson* i Hyssna,

Reservation

av herr *Anderberg*.